

KLIMAHANDLING

her og nu

Dem, der får magten ved valget, kommer til at have den i de afgørende år for kloden. De år, hvor vi stadig kan nå at sikre os en fremtid med et stabilt klima og en natur i trivsel. De år, hvor klimavidenskaben siger, at vores udledninger må og skal falde **DRASTISK**. Vi har brug for et flertal, der tør vedtage store forandringer for de sektorer i vores samfund, der stadig forurener alt for meget.

Danmarks
Naturfredningsforening

DEN GRØNNE
UNGDOMS
BEVÆGELSE

GREENPEACE

MELLEMFOLKELIGT
SAMVIRKE **act:onaid**

RÅDET FOR
GRØN OMSTILLING

KLIMAHANDLING HER OG NU

FN's klimapanel har i år slået fast, at der skal ske markante reduktioner over de næste få år i *alle* sektorer. Hvis vi skal overholde 1,5-gradmålet, skal der ske markant klimahandling og reduktioner inden 2025.

Det er Danmark ikke på sporet af i dag. Vi har de sidste tre år set meget klimapolitik, men den har haft begrænset effekt på den korte bane. Vi er ikke på vej til at opfylde 2025-målet, og udledningerne i de allermest forurenende sektorer er ikke blevet tacklet. Der er brug for klimahandling, der skaber reduktioner her og nu.

Tre sektorer er vigtigere end nogen andre - landbruget, transporten og finanssektoren.

I 2030 vil landbruget og transporten tilsammen stå for 88 % af Danmarks netto-udledninger med den klimapolitik, vi har vedtaget i dag. Og der er i dag ingen krav til finanssektoren, som stadig investerer milliarder i kul, olie og gas.

Vi foreslår konkret politik i de tre sektorer, som skal omstilles markant over de næste tre år.

1. ET LANDBRUG FOR FREMTIDEN

Reducér landbrugets udledninger med mindst 35 procent frem mod 2025 i forhold til 1990 - blandt andet gennem en omlægning fra dyreproduktion til planteproduktion og gennem udtag af landbrugsjord til skov og natur.

2. SÆT TRANSPORTEN PÅ ET GRØNNERE SPOR

Lav en pause for de meste klimaskadelige motorvejsbyggerier og indfør fuld udfasning af nye fossile biler frem mod 2025.

3. INGEN PENGE TIL KUL, OLIE OG GAS

Finanssektoren skal have bindende klimaplaner og stoppe lån til kul, olie, og gas senest i 2025.

1. ET LANDBRUG FOR FREMTIDEN

Fremtidens landbrug kan give store klimagevinster og være en stærk håndsækning til vores forarmede natur. Producerer vi færre dyr og dyrker flere planter, kan vi brødføde flere mennesker på mindre plads. Vi kan få meget mere skov og natur, renere drikkevand, et sundere vandmiljø og vi kan give et grønnere land videre til næste generation. Det kræver, at Folketinget drastisk og målrettet omstiller landbruget i næste valgperiode.

Reducér landbrugets udledninger med mindst 35 procent frem mod 2025 i forhold til 1990 - blandt andet gennem en massiv omlægning fra dyreproduktion til planteproduktion og gennem udtag af landbrugsjord til skov og natur.

Sådan fremtidssikrer vi landbruget

Landbruget er i dag den største udfordring for at nå vores klimamål, men også den største mulighed. Landbrugets udledninger er ikke faldet de seneste 10 år, og med den vedtagne klimaindsats vil landbruget i 2030 stå for omkring 50 procent af Danmarks udledninger. Hvis landbrugets udledninger ikke bliver håndteret frem mod 2025, bliver vores klimamål umulige at nå.

Hvis vi til gengæld tager fat nu, vil det ikke alene være med til at sikre indfrielse af Danmarks klimamål. Det vil også fremtidssikre landbruget, frigøre store arealer til natur, skov og vedvarende energi og give nyt liv i de danske farvande.

Det vil kræve, at vi nedbringer størrelsen på dyreproduktionen i landbruget. Dyreproduktionen er i dag ansvarlig for knap 90 procent af landbrugets udledninger og lægger beslag på 80 procent af Danmarks landbrugsareal til foder. Ved at omlægge landbruget fra dyreproduktion til planteproduktion vil vi både kunne brødføde flere, frigive store arealer, og forbedre trivslen i vandmiljøer og natur markant. Derudover vil det nedbringe landbrugets globale fodaftryk, fordi Danmark kan udfase sin import af sojafoder, som medfører skovrydning og ødelæggelse af natur udenfor Danmarks grænser.

Folketinget vedtog med landbrugsaftalen i 2021 et bindende reduktionsmål for land- og skovbrugssektorens drivhusgasudledninger på 55-65 procent i 2030 i forhold til

udledningen i 1990. I aftalen er der kun vedtaget virkemidler, der kan hente 1,2 mio. tons CO₂e i 2025 og samlet 1,9 mio. tons i 2030. Derfor udestår der for land- og skovbrugssektoren stadig en manko på 6,9 mio. tons CO₂e i 2030 (jf. Klimafremskrivning 2022).

På vej mod et grønnere landbrug

Det nye Folketing bør i år vedtage sig på et bindende delmål for landbruget på mindst 35 procent i 2025 i forhold til 1990 for at sikre, at omstillingen af landbruget kommer i gang, og at vi kan nå i mål med landbrugsaftalens ambition om en 65 procent reduktion af landbrugs- og skovbrugssektorens drivhusudslip i 2030.

I første halvår af 2023 fremlægger regeringen en køreplan for, hvordan en 35 procent reduktion skal indfries, herunder gennem en omlægning mod et landbrug med en mindre husdyrproduktion til fordel for en større produktion af plantebaserede fødevarer direkte til mennesker, samt gennem udtag af landbrugsarealer til natur og skovrejsning.

I Holland skærer man dyreproduktionen ind til benet

I 2019 fandt den højeste hollandske forvaltningsdomstol, at regeringen brød EU-lovgivning ved en mangelfuld indsats over for kvælstofudledning. Derfor har man nu vedtaget en plan, der vil medføre omtrent en tredjedel reduktion i husdyrproduktionen. Eksperters konstaterede i den forbindelse, at Danmark også snart vil blive tvunget til at reducere husdyrproduktionen for at opfylde kvælstofkrav.

Et markant bidrag

En 35 procents reduktion af landbrugets udledninger ift. 1990 vil bidrage med ekstra 2,4 mio. tons CO₂e reduktion i 2025 i forhold til Klimafremskrivning 2022.

Concito har beregnet, at der udestår [en manko på 1,3-4,4 mio ton](#) for at nå 2025-målet på 50-54 procent i forhold til 1990. En reduktion af landbrugets udledninger på 35 procent i 2025 vil således indfri mere end halvdelen af mankoen for 54 procent-målet. Uden yderligere handling fremskrives landbrugets udledninger at stige med 0,7 mio. tons i 2020-2025.

2. SÆT TRANSPORTEN PÅ ET GRØNNERE SPOR

Vi har i dag alle muligheder for at skabe fremtidens grønne transport, alligevel fortsætter vi med at sætte flere fossilbiler på vejene og bygge nye motorveje. Det er tid til et et grønt gearskifte og til at frigøre hænder til den grønne omstilling.

- 1) Sæt de mest klimaskadelige motorvejsbyggerier på pause og
- 2) Vedtag et mål om at udfase salget af nye benzin- og dieslbiler (inkl. hybridbiler) i 2025

Et grønt gearskifte

Fortsætter vi den udvikling Danmark er i gang med, vil der i 2030 køre næsten lige så mange fossilbiler rundt som i dag. Samtidig bliver vi lige nu ved med at bygge klimabelastende motorveje, som ikke alene lægger voldsomt pres på natur, klima og vores begrænsede arbejdskraft når de bygges, men også understøtter et klimabelastende transportsystem centreret omkring fossil privatbilisme.

Transporten er en af de få sektorer, hvor udledningerne fortsat stiger. I 2019 udgjorde transporten ca. 30 procent af Danmarks samlede klimabelastning, og i 2030 forventes transporten at udgøre en endnu større del af vores samlede udslip.

Vi skal skabe en fremtid hvor det er muligt at komme fra A til B uden at bidrage til klimakrisen. Det er tid til at sætte grøn infrastruktur over fossil infrastruktur, og for alvor begynde omstillingen til en bæredygtig transportsektor. Og det bedste sted at starte er i vejtransporten, der udgør langt størstedelen af transportens klimabelastning.

VI MANGLER MANGE HÆNDER TIL DEN GRØNNE OMSTILLING

Frem til 2030 vil den grønne omstilling føre til en jobefterspørgsel stigende til i alt 50.000 job om året, hvilket er mere end hvad arbejdsmarkedet umiddelbart kan levere. Vi skal sikre hænder til den grønne omstilling, for at opnå Danmarks klimamål, og det kræver grøn prioritering. Mangel på arbejdskraft i den grønne omstilling er en reel udfordring, og derfor er det helt afgørende, at vi prioriterer hænder og ressourcer rigtigt.

Tiltag 1: Pause for motorvejsbyggerier

Det nye Folketing bør beslutte, at alle motorvejsbyggerier med en klimabelastning større end 50.000 ton CO₂e fra anlægsfasen sættes på pause til genovervejelse efter 2025. Samtidigt træffes der beslutning om ikke at planlægge nye motorveje og vejbroer større end 50.000 ton CO₂e fra anlægsfasen i den kommende valgperiode.

Infrastrukturaftalen fra 2021 medfører 32 nye motorvejsbyggerier, hvoraf mange belaster klimaet, naturen og biodiversiteten voldsomt og fremmer en fossil transportsektor. Vi har brug for *all-hands-on-deck* til at bremse klimakrisen og hurtigst muligt komme fri af fossil afhængighed.

Ved at udskyde de mest forurenende motorvejsprojekter kan vi frigøre hænder til en hastig grøn omstilling, og samtidig opstår en mulighed for at genoverveje, om disse motorveje er nødvendige og compatible med Danmarks klimamål og fremtidige transportsystem. Flere lande og regioner revurderer allerede vedtagne infrastrukturplaner, fx midlertidige stop for nye motorveje i lande som Wales og [Østrig](#).

Tiltag 2: Stop for salg af nye fossilbiler i 2025

Folketinget bør vedtage et mål om at udfase salget af nye person- og varebiler med forbrændingsmotor (inkl. hybridbiler) i 2025 ved hjælp af afgifter og andre virkemidler.

I runde tal vil et stop for nysalg af fossil- og hybridbiler i 2025 føre til en CO₂-reduktion stigende med 300.000 ton om året efter 2025. **Samlet vil et stop for salg af nye fossilbiler i 2025 ifølge CONCITO give en årlig CO₂-besparelse på 1,8 Mt ved udgangen af 2030.** Det svarer til ca. 18 procent af den reduktion, vi mangler for at nå 70-procent-målet i 2030.

NORGE VISER VEJEN

Norge har sat et mål om at stoppe for nysalg af fossilbiler i 2025, og ser ud til at nå det. Norge er medlem af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og er derfor forpligtet af de samme regler for det indre EU markeder som Danmark. Dertil er Norges geografi betydeligt mere udfordrende at dække med ladestandere end Danmark. Hvis Norge kan, kan vi også.

Folketinget bør vedtage et politiske mål om at udfase salget af nye fossilbiler frem mod 2025 ved hjælp af afgifter og andre virkemidler. Ligesom man har gjort det i Norge. Et egentlig forbud er ikke muligt p.t. jf. EU's regler for det indre marked.

Nysalget af fossilbiler kan erstattes af elbiler, bedre og mere effektiv kollektiv transport, mere cykelinfrastruktur og delebilisme. Allerede i dag er mange elbiler billigst set over bilens levetid, og i 2025 vil markedet for elbiler være tilstrækkeligt udviklet til at kunne levere til det danske nysalg, og Danmark vil være velforsynet med ladestandere.

3. INGEN PENGE TIL KUL, OLIE OG GAS

Danske banker og pensionskasser har lagt mere end 100 mia. kr. i kul, olie og gas siden Parisaftalen blev vedtaget - stik imod det klimavidenskaben kræver. Der er brug for bindende klimaplaner og et stop for lån til kul, olie og gas, hvis vi skal sikre, at finanssektorens kæmpe pengetanke bidrager til den grønne omstilling.

- 1) Stil krav til finanssektoren om bindende klimaplaner og
- 2) Stop for lån til kul, olie og gas senest i 2025.

Finanssektoren skal også bidrage

Hvis vi skal nå 1,5°C-målet, må der ikke blive bygget ét eneste ekstra olie- eller gasfelt. Nye kulminer og udvidelse af eksisterende kulminer [er også udelukket](#). Det har det [Internationale Energiagentur slået fast](#). Alligevel har danske banker givet lån til fossile selskaber for mere end [60 mia. kr.](#) siden Parisaftalen blev vedtaget. Og Pensions-sektoren har i dag [46 milliarder](#) investeret i kul, olie og gas.

[Den danske Nationalbank](#) og den [Europæiske Centralbank](#) er enige om, at klimaforandringer udgør en trussel mod samfundsøkonomien og finansiell stabilitet. Nationalbanken skriver i en [analyse](#) fra 2021, at størstedelen af alle kul- olie og gasreserver skal blive i jorden, hvis vi skal leve op til Parisaftalen, [IPCC](#) anslår, at det vil resultere i et økonomisk tab på flere 1.000 mia. kr. Derfor giver det ikke mening, at vi fortsat kaster penge i at etablere nye felter, da det blot vil øge det økonomiske tab. Sidste finanskrise lærte os, at vi ikke kan overlade

DANSKE BANKER UDLÅNER MILLIARDER TIL KUL, OLIE OG GAS

Siden Parisaftalen har danske banker lånt mere end 60 mia. kr. til fossile selskaber. Danske Bank står for langt størstedelen af det beløb. Med de sorte udlån er den danske finanssektor med til at understøtte og muliggøre fortsat ekspansion af fossil produktion, stik imod det videnskaben kræver. Derfor er der brug for, at politikerne tager teten og kræver et stop for nye lån til kul, olie og gas senest i 2025. Finanstilsynet oplyser i et svar til Folketinget, at national lovgivning på området er muligt.

spørgsmålet om finansiel stabilitet til bankerne. Politikerne må træde til og sætte de rigtige rammer.

De seks største banker i Danmark har en økonomi, der er omtrent [3 gange så stor som Danmarks BNP](#). Og de danske Pensionskasser forvalter sammenlagt mere end [4000 mia. kr.](#) Med så store finansielle muskler er der ingen tvivl om, at Finanssektoren skal med, hvis vi skal lykkes med omstillingen.

Tiltag 1: Bindende klimaplaner

Det skal være obligatorisk for banker, pensionskasser og forsikringsselskaber at udarbejde og offentliggøre klimaplaner, hvori de redegør for, hvordan de efterlever Parisaftalen, minimerer klimarelaterede finansielle risici og bidrager til opfyldelsen af danske klimamål. Klimaplanerne skal følge en politisk besluttet standard, der sikrer et tilstrækkeligt højt ambitionsniveau og skaber lige vilkår for de finansielle institutioner. Desuden skal Finanstilsynet føre tilsyn med kvaliteten og pålideligheden af klimaplanerne.

Den Europæiske Centralbank [anbefaler](#) obligatoriske klimaplaner, og i England har [den Britiske regering sagt](#), at den vil gøre net-zero-omstillingsplaner obligatoriske for den finansielle sektor.

EN STANDARD BØR...

1. Have et mål om netto-nul-udledning senest i 2050, der dækker scope 1, 2 og 3 af hele forretningen.
2. Have reduktionsmål for 2025 og hvert femte år derfra. Delmålene skal sandsynliggøre opfyldelsen af det langsigtede mål.
3. Have reduktionsmål for eksponeringen mod fossile selskaber i overensstemmelse med IEA's 1,5 °C-scenarie.
4. Have mål for at øge eksponeringen mod bæredygtige løsninger i overensstemmelse med IEA's 1,5 °C-scenarie.
5. Stille krav om årlig rapportering om fremdrift.

Tiltag 2: Stop for lån til kul, olie og gas

Senest i 2025 skal det være slut med at give nye lån til kul-, olie- og gasselskaber, ligesom det skal være slut med at *forny* eksisterende lån til disse selskaber. Forslaget omfatter kun upstream kul-, olie- og gasselskaber, der investerer i nye olie- og gasfelter eller nye kulminer/udvidelse af eksisterende kulminer. Det betyder, at en dansk bank fortsat vil kunne låne penge til fossile selskaber, så længe disse selskaber ikke ekspanderer, men udelukkende driver eksisterende anlæg. Dette ligger i tråd med det [Internationale Energiagenturs scenarieberegninger](#), der viser, at vi skal stoppe investeringer i nye felter/miner for at kunne nå 1,5°C-målet.

KONTAKTPERSONER

1. LANDBRUG FOR FREMTIDEN

Kristine Clement, kampagneleder for landbrug og skov i Greenpeace
Mobil: 52 19 12 91 · Mail: kristine.clement@greenpeace.org

Daniel Hauberg, Klimarådgiver i Danmarks Naturfredningsforening
Mobil: 29 35 96 90 · Mail: daniel@dn.dk

2. SÆT TRANSPORTEN PÅ ET GRØNNERE SPOR

Rasmus Bjerring Larsen, rådgiver transport & klima, i Rådet For Grøn Omstilling.
Mobil: 28 89 46 78 · Mail: rasmus@rgo.dk

Caroline Bessermann, aktivist i Den Grønne Ungdomsbevægelse
Mobil: 40 56 99 73 · Mail: caroline.bessermann@gmail.com

3. INGEN PENGE TIL KUL, OLIE OG GAS

Katrine Ehnhuus, Sustainable Finance Advisor i Mellemfolkeligt Samvirke
Mobil: 30253541 · Mail: Keh@ms.dk

Danmarks
Naturfredningsforening

DEN GRØNNE
UNGDOMS
BEVÆGELSE

GREENPEACE

MELLEMFOLKELIGT
SAMVIRKE **actionaid**

RÅDET FOR
GRØN OMSTILLING